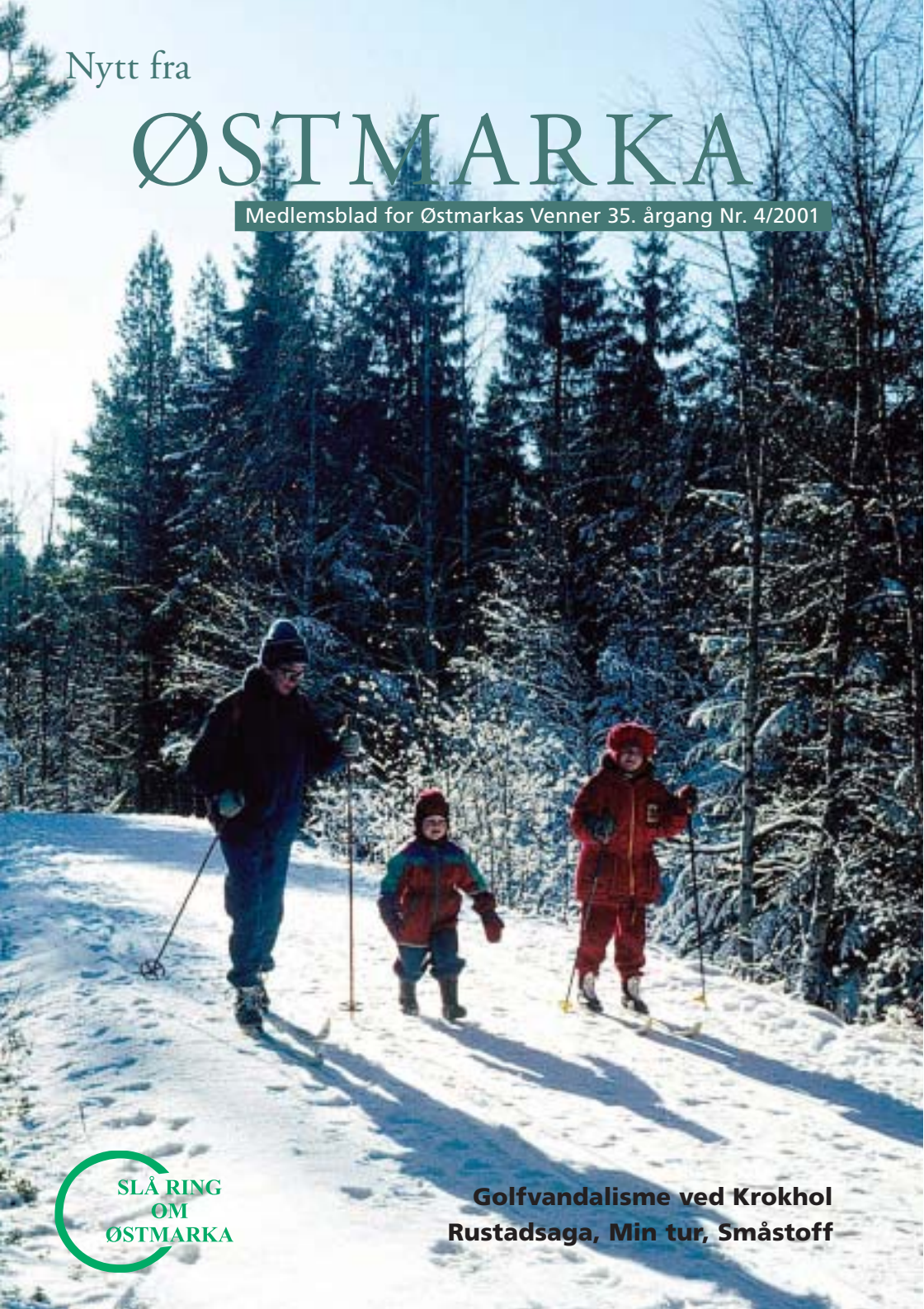

Nytt fra

ØSTMARKA

Medlemsblad for Østmarkas Venner 35. årgang Nr. 4/2001

SLÅ RING
OM
ØSTMARKA

**Golfvandalisme ved Krokhol
Rustadsaga, Min tur, Småstoff**

Nei til golf innenfor markagrensa!

Av Steinar Saghaug

UTVIDELSEN AV KROKHOL GOLFBANE med hele 380 da innenfor markagrensa i Ski kommune er det største tekniske inngrepet som er foretatt i Østmarka siden markagrensa ble fastsatt i 1986. Politikerne i Ski kommune viste ved utbyggingsvedtaket i fjor at de ikke er villig til å ta et felles helhetsansvar for å sikre grensa for hele regionens felles friluftsliv- og rekreasjonsområde. Dette beklager vi sterkt.

Østmarkas Venner protesterte sammen med en rekke friluftsliv- og miljøorganisasjoner, men åpenbart ikke sterkt nok. Kommunestyret i Ski valgte å se helt bort fra protestene. Når vi nå ser de ødeleggende virkningene av vedtaket langt innover i Østmarka, angret vi på at vi ikke mobiliserte med enda sterkere virkemidler mot vedtaket.

Vår forening har vedtektsfestet at vi ønsker å ha et nært samarbeid med bestemmende myndigheter. Ski kommune har utfordret oss på en måte som gjør et slikt samarbeid vanskeligere. Vi har i skrivende stund ikke fått svar på vår klage til kommunen, som er omtalt et annet sted i bladet. Det er grunn til å minne om at selv NSB Gardermobanen - med sine herjinger i Østmarka - inviterte Østmarkas Venner til et samarbeid for å rydde opp. Men hvor har Ski kommune vært i forhold til den viktigste brukerorganisasjonen i Østmarka, både under planleggingen av denne golfbanen og etter utbyggingsvedtaket?

I forbindelse med utbyggingen har det riktignok vært iverksatt flere undersøkelser av vegetasjon og dyreliv. Det hører også med at det på papiret er stilt en del strenge miljøkrav til utbyggingen. Men hva hjelper det når dette ikke følges opp i praksis. Ski kommune har ikke gjort nok for å organisere et tilsyn, som kunne kontrollere og raskt tvinge utbyggingen til i hvert fall å respektere egne planer.

Innfartsåren til Østmarka er i perioder forvandlet til et gjørmehav. Selv i anleggsperioden skulle ikke dette skje, ifølge de kravene som er stilt til utbyggingen. All kantvegetasjon langs store deler av Høykrokholbekken er fjernet. Anlegget av golfbanen i dette skogområdet innebærer selvfølgelig en reduksjon av friluftslivets opplevelsesmuligheter og bevegelsesfrihet. Som en slags skjebnens parodi i dette raserte skogområdet griner et skilt med teksten «Biotopskjøtsel» fortsatt i mot en ved den tidligere merkede skogstien som gikk her.

Det planlegges nå 75 golfbaner i Oslo og Akershus. Jeg vil poengtere at Østmarkas Venner ikke er prinsipiell motstander av golf-sporten. Men innenfor den vedtatte markagrensa er slike anlegg å betrakte som tekniske anlegg som vi går i mot. Presset på arealer i hovedstadsområdet er stort. Miljøverndepartementet må derfor inn på banen for å styre denne utviklingen før alt som er av dyrkbar jord og friluftsområder er omgjort til et glattbarbert, kunstig landskap.

Nytt serveringstilbud på Losby

Turfolket som starter turen på Losby i Lørenskog får nå et nytt serveringstilbud. I låven/stallen på Losby åpner Lørenskog kommune en «markastue» tidlig på nyåret.

Låven vil være lett tilgjengelig der den ligger i krysset rett øst for parkeringsplassen ved Losby, og restaureringen er godt i gang. Bjørn Berre i Lørenskog kommune forteller at den offisielle åpningen vil skje 14. februar, men publikum vil sannsynligvis kunne nyte godt av det nye serveringsstedet allerede før denne datoen.

I tillegg til serveringsdel, vil bygningen også ha en besøks- og opplevelsesgård. Her vil både små og store fra neste vår kunne oppleve blant

annet geiter, sauer, griser, høner og kaniner. Ridesenteret som lenge har holdt til i stallen, vil fortsatt være her, men også disse lokalene vil bli pusset opp. Dessuten vil utearealene bli kraftig opprustet.

I låven vil det også bli mulig å få leid kanoer med traller til bruk på Mønevann. Kommunen vurderer også å leie ut sykler, lavvoer (store telt) og annet utstyr. Det er også mulig at det vil bli åpnet en naturbarnehage i forbindelse med låven/stallen. *E.S.*

(Denne notisen skulle ha stått i forrige nummer av «Nytt fra Østmarka», men ved en teknisk feil kom bare den første delen av teksten med. Vi bringer den derfor om igjen, med noen endringer)

Varsel om årsmøte

Ifølge foreningens vedtekter skal det avholdes årsmøte hvert år innen utgangen av mars måned. Styret i Østmarkas Venner varsler herved medlemmene om at årsmøte avholdes

Tirsdag 12. mars 2002 kl. 19.00
Skullerudstua, Olav Helsets vei 2, Oslo

Forslag som ønskes behandlet på årsmøtet må være sendt styret innen 15. januar 2002.

*Vi ønsker alle venner av Østmarka
en god jul & et godt nytt år!*

Nytt fra Østmarka

Medlemsblad for
Østmarkas Venner, Postboks 129, Tveita, 0617 Oslo
Ansvarelig redaktør: Steinar Saghaug
Redaksjonskomite: Helga Gunnarsdóttir,
Johan Ellingsen og Øyvind Pettersen
E-post: he-gunna@online.no

Forsidebilde: På vei mot lysere tider
Foto: Øyvind Pettersen
Grafisk design, repro og trykking: GAN Grafisk AS
Opplag: 2.700

Frist for stoff til neste nr. er 15. januar

Styret i Østmarkas Venner 2001-2002

Leder: Steinar@Saghaug.no 91 37 22 42
Nestleder: Johan Ellingsen 64 92 80 52
Varamedlemmer:
Finn Jensen 22 27 01 39
Randi Hauger 67 90 43 38
Sekretær: Kristin.Obnstad@c2i.net 64 97 80 70

Styremedlemmer:
Arild Rambøl 63 83 06 56
Gunnar Jonassen 22 26 61 34
Jan Olav Nybo 22 27 28 57
Øyvind Pettersen 22 28 44 78
Helga Gunnarsdóttir 95 99 23 49

Skogbruk og friluftsliv – lar det seg forene?

Av Johan Ellingsen

Østmarkas Venner inviterte til sitt årlige høstmøte den 11. oktober med en provoserende møtetittel som luktet av gamle tiders konflikt og kamp. Lar det seg gjøre å høste skogens virkeressurser på en måte som ivaretar hensynet til friluftslivet og til det biologiske mangfoldet? Som møtelederen var inne på i sin innledning, er det nå påtakelig mer ro omkring skogbruket i Marka enn tidligere. Noe av årsaken ligger nok i at begge parter har jenket seg og at situasjonen i dag preges av dialog mellom brukergruppene og ikke som før, konflikt. Fokuset har dreid seg mot andre trusler, som bygging innenfor markagrensen, lekkasjer i Romeriksporten og økt tilrettelegging innenfor Marka. I de bynære delene av Marka har det skjedd store endringer etter at bystyret i Oslo i 1996 vedtok nye retningslinjer for driften i kommunens egne skoger.

Jan Fredriksen fra Friluftsetaten, divisjon skog (som det nå heter), i Oslo kommune, holdt en lengre redegjørelse om utviklingen i kommuneskogen fra den spede starten i 1889 - da kommunen ble skogeier vesentlig for å sikre byens drikkevannsforsyning - til dagens sterkt friluftspregede forvaltning. I dag drives skogene etter en politisk bestemt flerbruksplan som inneholder forslag om årlig hogstkvantum, program for naturlig foryngelse, planting, ungskogpleie, tynning, gjennomhogst, hovedhogst og transport. Planen for perioden 1995 – 2005 omhand-

Jan Fredriksens lune humor smittet over på forsamlingen. Foto: Steinar Saghaug

ler dessuten vern av områder, og anlegg og tiltak for skogsdrift, idrett og friluftsliv. Skogen på de beste markene skal ifølge denne planen få en forlenget levealder på 20 år før den hogges, og det vil publikum merke ved at andelen gammelskog øker markert. For å tilfredsstille dette kravet, måtte hogstkvantumet reduseres kraftig de første ti årene, for så å kunne øke igjen etter 2010.

Fredriksen innrømmet i diskusjonen etterpå at med sterkt reduserte skoginntekter, var etaten nå prisgitt politisk vedtatte budsjetter som nok ofte kunne bli for trange - for eksempel til å etterleve intensjonene om tiltak for friluftslivet. De ca. 50 framsmøtte lyttet spent til neste innlegg fra Erling Bergsaker fra skogeierorganisasjonen Norskog, som i dag har bestyrelsen av Losby Bruk. Østmarkas største private skogeier har vært i skuddlinjen noen ganger p.g.a. veibygging og ulike hogstingreper, men filosofien bak dagens

Foto: Steinar Saghaug

Heidi Sørensen, nybakt stortingsrepresentant fra Oslo. skogsdrift som legges opp etter «leven- den skog» standar- den, virket nok beroligende for forsamlingen som ikke tilkjennega mye kritikk mot dagens drift. Interessant var det at Losby Bruks tømmerinntekter i dag utgjorde en stadig mindre del av totalinntektene, og at drifta mer og mer ble dreid over på andre inntjeningsområder som for eksempel jakt, utleie og opplevelse.

Oslos nybakte stortingsrepresentant Heidi Sørensen fra SV fokuserte mye av innlegget sitt på arbeidet med å ivareta det biologiske mangfoldet i denne regionen. Osloområdet er faktisk et av landets rikes-

te områder i så måte, og hun var meget skeptisk til det store utbyggingspresset hele regionen var utsatt for, - nå også i forbindelse med golfbaner. Taperen ble ofte rike biologiske verdier. Hun pekte på verdien av skog som en fornybar ressurs og ønsket at skogbruket skulle la seg sertifisere for å bli enda dyktigere på bærekraftige driftsmetoder.

Møtet avdekket ikke de store uenighetene i synet på skogbruket, men noe skyldes nok at møtedeltakerne mest var av den eldre garde. Store hogstflater vekker ofte negative reaksjoner, men gjengangeren i kritikken mot skogbruket synes å være dype hjulspor og kvist i stier og løyper. Slikt skal bare ikke forekomme! Konklusjonen får bli at hvis skogbruket bare rydder opp etter seg, synes nok de fleste at dagens situasjon var tilfredsstillende. Men «miljøtiltak er som å gå etter regnbuen», som Heidi sa så treffende, og fortsatt er det et forbedringspotensiale.

Sykelstinet i Enebakk

Enebakk kommune arbeider nå for å etablere et sammenhengende sykkelveinett i kommunen fra Flateby i nord til Ytre Enebakk/Bindingsvann i sørvest. Tanken er primært å bruke eksisterende skogsbilveier eller gårdsveier og lage traséer som muliggjør rundturer. Den ytre traséen, som stort sett går parallelt med RV 120, er fikset opp på mindre strekninger som manglet forbindelse (bl.a. mellom Omberg og Opsahl) og mot Østenbøl, og det bygges nå noen få gapahuker

langs traséen. Rundløypene som går i mer skogspreget terreng har problemer med å krysse Ekebergdalen på grunn av to grunneiere som ikke ønsker ferdsel over eien- dommen. Dette er for øvrig eksempel på et problemområde som Friluftsmeldingen varsler en skjerpet holdning til.

Forslaget om en sykkelsti mellom skogsbilveien til Kastvangdalen og veien forbi Skjelbreia er ikke prioritert fra kommunens side, og er derfor foreløpig lagt på is. *J.E.*

Golf-van(n)-dal-isme i Østmarka

Av Steinar Saghaug

Østmarkas mange turgåere har i høst til sin forferdelse registrert skamferingen av Østmarka i forbindelse med utvidelse av golfbanen på Krokhol. Østmarkas Venner har ved befaringer registrert flere brudd på miljøkrav som er stilt til utbygger og har protestert skriftlig til Ski kommune.

Reguleringsplan for utvidelse av Krokhol Golfbane ble vedtatt i Ski kommunestyre 26. januar 2000. Planen innebærer bl.a. at den eksisterende golfbanen på 240 mål utvides med 380 mål innenfor markagrensa i Østmarka. Miljøorganisasjonene – også vår organisasjon - protesterte mot at markagrensen ble brutt, men Ski kommune valgte å se bort fra dette ved utbyggingsvedtaket. Den nye banen ble påbegynt 1. august i år og forventes åpnet i 2003.

I forbindelse med utbyggingen har det vært iverksatt flere undersøkelser av vegetasjon og dyreliv. I tillegg har det blitt stilt strenge krav til utbygger vedrørende miljøforhold. Det har vært utarbeidet konsekvensutredning og miljøhåndbok, og utbygger har vært pålagt å gå gjennom disse med sine ansatte. Utbygger har etter vårt skjønn allikevel valgt å se bort fra flere forhold.

Fra sti – til gjørmehav

Innfartsårene til Østmarka i dette området er i perioder forvandlet til et gjørmehav. Ved nedbør er det umulig å rusle langs veien uten bruk av gummistøvler, og per-

I dette raserte skogsområdet griner et skilt med teksten «Biotopskjøtsel» mot turfolket.

Foto: Oddvar Rolstad

soner med bevegelsesproblemer eller småbarnsforeldre med barnevogn kan bare glemme tanken på å forsere gjørra. Veien trafikkeres av anleggsmaskiner og personbiler som representerer en fare i seg selv. Disse forholdene er stikk i strid med konsekvensutredningen, hvor det heter: «Opparbeidelse av banen vil bli organisert med tanke på at ulempene for turgåere og andre brukere av nærområdet reduseres til et minimum».

En blåmerket stilvei er forvandlet til et gjørmehav. Foto: Steinar saghaug

Dette er en meget viktig innfartsåre til Østmarka, og vi krever at anleggsarbeidet legges opp slik at ulempene for friluftsfolket reduseres til et minimum. Østmarkas Venner mener fortsatt at den enormt store utvidelsen av golfbanen innenfor markagrensa i seg selv vil innebære en stor inngripen i friluftsfolkets opplevelsesmuligheter og bevegelsesfrihet i området.

Barbering av kantvegetasjon

Ved Høykrokholbekken er all vegetasjon, inkludert røtter, mot bekken fjernet, og skråningen ned mot bekken fylt opp med masse bestående av fine partikler. Ved store nedbørsmengder vil store deler av skråninga risikere å bli vasket direkte ut i bekken. Usikrede masser ligger deponert på en parkeringsplass ved siden av et lite bekkedar. Det er etablert fangdam der, men den har ikke fungert og vannet har

tatt andre veier. Utbyggingen kan ikke bare sees som et terrenginngrep, - dette må også vurderes som et vassdragsinngrep i et vernet vassdrag. Uansett må det straks sørges for avbøtende tiltak ved bekken, slik at nedslamming av bekken unngås.

Vi stiller også flere spørsmål ved de mange nye og store veianleggene inne i Marka, om hogsten er gjennomført forskriftsmessig og om hensynet til kulturminner blir godt nok ivaretatt.

Til tross for sterk motstand ble utbyggingen av 18-hulls golfbane på Krokhol vedtatt. Det påhviler de ansvarlige for vedtaket (politikere i Ski kommune) et særlig stort ansvar å sørge for, og å påse, at naturinngrepene blir foretatt på en skånsom og miljømessig forsvarlig måte.

I sommer en idyllisk skogsbekk – til sommeren et glattbarbert «landskapelement»?

Foto: Oddvar Rolstad

«Gammelospa» ved Sarabråten

Av Oddvar Rolstad

Etter en lang skitur i Østmarka på ettervinteren, nådde vi lysløypa før det ble altfor mørkt. Ved Sarabråten stoppet vi plutselig alle tre. «Perleugle?» hvisket minstemann spørrende. Storebror og jeg nikket anerkjennende. Nede i skråningen mot Nøklevann på ei kraftig furugrein satt perleuglehannen og hukret sitt karakteristiske «ho-ho-ho-ho-o». Tett ved sto ei gammel, kraftig osp. Svartspetten hadde meislet ut et skikkelig hull noen meter oppå stammen. Ospa med det fine reirhullet inspirerte nok uglehannen der den satt og inviterte eventuelle våryre «perlemorer» til et lite elskovseventyr med påfølgende familieforøkelse.

Ugleholk i vinterstemning ved Kroktjern.

Foto: Oddvar Rolstad

Skulle ikke søndagsmiddagen bli altfor forsinket, måtte vi skynde oss hjem. Men noen kvelder senere var vi tilbake ved «Gammelospa». Jo da, perleugla var på plass. Den hukret så intenst at det formelig dirret i den lille fjærballen vi så i silhuett mot kveldshimmelen. Hadde den fått «tjangs», tro? «Tjangs» og mer til var det nok blitt. For fjorten kvelder senere da vi skrapte litt mot ospestammen kom det et forundret uglefjes fram i reirhullet, og ytterligere noen kvelder seinere var vi vitner til at hannen kom med forsyninger, mus, som ble overlevert hunnen i reirhullet. Noen spinkle lyder fra det indre av ospa fortalte oss at en ny generasjon perleugler var på plass.

Neste år var vi spente på om «Gammelospa» ville gi oss en reprise på den artige naturopplevelsen fra i fjor. Men «Gammelospa» var deiset i bakken. Gammel var den, råtten og innhul var den blitt, og i slutten av februar ble det for mye å bære.

Det er alltid vedmodig når kjempen faller. Men vi ble snart enige om at «Gammelospa» kunne gi emner til fine ugleholker. Dette ble starten på «Operasjon ugleholk». Materialer til lokk og bunner og redskap ble fraktet til Sarabråten, og mange timers slit senere lå tre slagugleholker og to perleugleholker klare. Slagugleholkene ble fraktet til Gravberget på Finnskogen, og vi var ikke lite stolte da vi kunne fortelle at det hekket slagugle i grensetraktene det året.

Perleugle. Foto: Oddvar Rolstad

Perleugleholkene ble lagret under ei skjørtegran til neste ettervinter. Da skulle de fraktes i pulk på skaraføre gjennom Østmarka og få en æresplass i naturreservatet.

Allerede kl. 7 om morgenen startet vi fra Sarabråten. Pulkene var søkklastet med de to ospeholkene og diverse utstyr for å få montert holkene i hvert sitt passende tre. Det ble et blodslit på nesten fem timer gjennom det kupert Østmarkaterrenget. Ospeholkene ble plassert nær hver sin storfuglleik slik at vi kunne la trolske netter på tiurleiken bli akkompagnert av hukringen fra perleugla, og slik at vi - når røyene og tiuren avsluttet sin forestilling utpå morgenkvisten - kunne trekke oss ut av leirområdet for å undersøke om det var ting på gang i ospeholkene fra Sarabråten.

Deler av «Gammelospa» ved Sarabråten gjorde tjeneste som startsted for nye perleuglegenerasjoner i tjue år, og da jeg sist vinter gikk samme rute som under den berømmelige «Operasjon ugleholk», gikk tankene tilbake til den gangen vi oppdaget «Gammelospa», da perleugla satt i måneskinnet og hukret sin kjærlighetsserenade ut i vårnatta.

Det var jo mye lettere å gjennomføre turen denne gangen, uten søkklastet pulk. Da jeg nådde fram til holken, hadde tidens tann tæret såpass brutalt på den at jeg fant det riktig å ta den ned. Kretsløpet til «Gammelospa» er nå inne i sin siste fase. Småkryp og mikroorganismer bryter nå ned de siste restene av ospa som omdannes til næring for nytt liv.

Av jord er du kommen, til jord skal du atter vende tilbake.

Ola Dilt for de minste

Orienteringsgruppa i Oppsal Idrettsforening har denne sesongen invitert også de yngste til å gå turorientering. «Minidilten» er beregnet på barn opp til 12 år, og nærmere 500 små, fremtidige o-løpere har forsøkt seg på de 10 postene som har stått ute i hele sommer i områder nær Oppsal og Bøler.

– Det er særlig skoler, barnehager og speidergrupper som har forsøkt seg på dette enkle orienteringsopplegget, forteller Torgeir Stenstad i o-gruppa, som håper dette gir mersmak både til nye skogsturer og mer turorienteringsaktivitet. Et eget kart med postene påtrykket har blitt laget til formålet, og deltakelse har vært gratis. Et tilsvarende opplegg vil også bli satt igang neste vår, lover Stenstad.

«Ola Dilt», det tradisjonsrike turorienteringsopplegget fra Oppsal IF, har denne sesongen samlet ca. 950 deltakere, en liten oppgang siden i fjor. Det er nå 35 år siden Oppsal IF startet med turorientering i Østmarka. E.S.

Sæter blir seter

Mange har sikkert undret seg – og irritert seg – over de mange skrivemåtene for navn på Østmarkkartene, som ikke stemmer med dagligtalen. Statens kartverk Oslo Akershus har imidlertid nå vedtatt en del endringer som vil bli lagt inn i det sentrale stedsnavnregisteret i løpet av året, og dermed bli de nye offisielle navneformene. Dette gjelder blant annet de mange stedene med ordet seter, som fram til nå har blitt skrevet sæter. Denne skrivemåten, som hverken har historisk belegg eller er i samsvar med dagens uttale, vil bli endret til seter i hele Oslo og Akershus. Likeledes vil navnesammensetninger med ordet -mosen bli endret til -måsan. Så på nye Østmarkkart vil du finne Fjellsetra, Seterkollen og Setertjerna, og ikke Fjellsætra, Sæterkollen og Sætertjerna slik det står i dag. Men Ulsrudvannet, Nøklevannet og Lutvannet vil fortsatt ha den bestemte formen, opplyser Kartverket, - i motsetning til hva som er vanlig brukt i dagligtalen. E.S.

Lysløypene tent

Allerede tidlig i oktober ble lysløypenettet i Oslo kommunes del av Østmarka tent for sesongen. Lysene tennes ved mørkets frambrudd og slukkes kl. 23.00. Heller ikke i år blir det lys i lysløypene på morgenen.

Også lysløypene i Rælingen, Lørenskog og Enebakk er nå tent for sesongen. Løypa fra Vallerud til Mariholtet, som tidligere år har blitt slukket kl. 22.00, lyser nå til 23.00 for å samordnes med Oslos tider. Lørenskog kommunes lysløype ved Kurland/Skihytta er under utbedring og vil ikke bli tent denne sesongen. E.S.

Skulerudstua med én L

Det enkle serveringsstedet Skulerudstua ved Losbyveien, som ble omtalt i siste nummer av «Nytt fra Østmarka», skal skrives med én L. Det er Kjell «Stakan» Staxrud som presiserer at dette er den offisielle skrivemåten på navnet. Og som primus motor i Østmarkas dugnadsgjeng ØX vet han hva han snakker om; de setter nemlig opp en rekke av skiltene i Marka. Folk skal vite at hvis det er henvist til Skulerudstua med én L, er det serveringsstedet i Lørenskog det vises til. Men har navnet to L'er, viser skiltet veien mot Skullerudstua i Oslo. Statens kartverk godkjente dette navnet i 1997 etter påtrykk fra blant annet ØX.

*Rustadsaga:**Nære byen, nære naturen*

Helt siden 1916 har turfolket kunnet komme innenfor dørene på Rustadsaga og få seg mat og drikke. Da var det privatstua til familien Halvorsen som fungerte som serveringssted. Nå tilbyr bestyrerparet Sissel og Ole Martinsen 105 sitteplasser i den moderne men tradisjonsrike markastua.

Tekst og foto: Even Saugstad

– Kontantstøtten har mye av æren for det gode tilsiget av kunder også på hverdage, sier Sissel, og sikter til de mange hjemmевærende småbarnsmødrene som kommer trillende de få hundre meterne inn i Østmarka til Rustadsaga, som hun og mannen Ole har drevet siden 1993. De to kan ikke få fullrost tilværelsen i Marka. Og skryter også av de mange trivelige kundene. Og av Friluftsetaten i Oslo kommune som eier bygningen, preparerer skiløyper og måker og strør.

På Rustadsaga serveres det fersk hjemmebakst, kaffe og annet drikke seks dager i uka, så det blir ikke mye fritid på

Sissel og Ole Martinsen har drevet stua siden 1993 – her sammen med sønnene Harald og Emil.

bestyrerfamilien som foruten mor og far består av sønnene Emil (11) og Harald (8). – De to yngste må også ta i et tak på kjøkkenet og har allerede fått erfaring både med bolletrilling og oppvask, forteller mor Sissel. Hun er født og oppvokst på Ullevålseter i Nordmarka og har så godt som hele livet levd av og for markatraverne.

Pensjonister og småbarnsforeldre

Rustadsaga har mange faste gjester. Enkelte kommer innom så godt som hver dag, forteller bestyrerparet. Foruten småbarnsfamilieene utgjør pensjonistene en viktig og trivelig kundegruppe på hverdage. Stua ligger lett tilgjengelig både fra parkeringsplassen ved Skullerud skole og fra Bogerud T-banestasjon.

I helgene velger mange å legge turen innom markastua på vei tilbake fra langturen. Med ski eller sykkel som framkomstmiddel er det mange som har Rustadsaga som mål når de starter fra Ellingsrud eller Losby. Særlig høsten er høysesong, og på en god søndag kan køen etter kanelboller, vafler og kaffe ofte strekke seg langt ut på tunet, og både de drøyt 100 sitteplassene

Rustadsaga er i dag et meget populært utfartssted både på hverdager og i helgene.

inne og det like store antallet uteplasser er besatt. Slike helger blir ofte første bolledeig satt allerede klokka fem om morgenen, for her skal det alltid være ferske varer i disken. Lapskausporjonene går også unna på søndagene, og mange velger denne raske middagen i Marka framfor å gå hjem til egne gryter.

De første årene de to drev stua, hadde Ole annet arbeid ved siden av stuedriften. Men etter som besøkstallet steg, ga stedet arbeid for dem begge og de har nå i tillegg hjelp av skoleungdommer i høysesongen.

Barnehager, skoler, organisasjoner og institusjoner i nærområdet er flittige gjester på Rustadsaga. Her kan barn og voksne kombinere en god lunsj med ubegrensede mengder av frisk luft og fri natur. I fjor ble serveringsfløyen bygget på slik at den fikk et nytt handicap-toalett og større stue, et kjærkomment tilskudd som gjør at enda flere kan ha glede av stedet.

Ole og Sissel forteller at samtlige helger nå før jul er besatt med julebord. Firmaer som ønsker et alternativ til utelivet i sentrum, storkoser seg med den rammen et julebord i skogen gir. Og med et vertskap hvor begge er utdannet kokker, er

det ingen tvil om at gjestene er i de beste hender. Også resten av året er det mange firmaer, organisasjoner og borettslag som legger sine samlinger til markastua ved Nøklevann. Her kan møter og fester kombineres med grilling og andre uteaktiviteter.

Servering siden 1916

Rustadsaga er den plassen i Østmarka som har lengst tradisjoner med servering. I 1916 flyttet familien Halvorsen inn i det nybygde huset som da gikk under navnet Saghøi. Familien bodde tidligere på Nord Skytten ved Sør-Elvåga. Der drev Emilie enkel servering til turfolket og gikk under navnet Mor Skytten. Da hun og mannen Karl flyttet inn på Saghøi med en ungeflokk på fem, fortsatte hun å koke kaffe og bake boller til turfolket. Hennes døtre, Selma og Ruth, overtok etter moren og drev Rustadsaga fram til 1976/77, og mange av dagens markatravere husker de to som sto bak disken i så mange år. Ruth bor nå på plassen Løkka som er nærmeste nabo sør for Rustadsaga, og den nåværende bestyrerfamilien får ofte besøk av den nå 88 år gamle Østmarkaveteranen.

På søndager er gjerne stua smekkkfull og køen av sultne turfolk er lang.

Foto: Sissel Martinsen

Geitene stortrives på Rustadsaga. Det gjør også bestyrerparets sønner Harald og Emil.

Rustadsaga var opprinnelig navnet på sagbruket som ble drevet i elva ut fra Nøklevann. Dette var sagbruket til Rustad gård. Saga var i drift fram til 1954, og navnet Rustadsaga ble etterhvert brukt om serveringsstedet som først het Saghøi. Plassen var fram til 1876 husmannsplass under Rustad gård, men ble da kjøpt av Thomas Heftye som eide Sarabråten. I 1897 kjøpte Aker kommune området rundt Nøklevann for å gjøre vannet til drikkevann. Kommunen overtok da også plassen og saga Rustadsaga.

Huset som ble bygget i 1916 var lenge tilstrekkelig både for bolig for 8 - 10 personer og for servering. Men på 50- og 60-tallet var det en kraftig utbygging av drabantbyene Bogerud, Lambertseter og Bøler, og interessen for tur- og friluftsliv blomstret som aldri før. I 1959 ble det bygget på en egen serveringsfløy, og familien Halvorsen kunne for første gang på over 40 år disponere sin egen stue helt selv.

Nye utvidelser av serveringsstedet ble gjort i 1962, 1984 og nå til sist 2000.

Hester og kanoer, bading og skitur

På Rustadsaga er det meste et friluftsmenneske kan ønske seg innen rekkevidde. Oppe ved Nøklevann holder Ro- og padleklubben til og har en stor flåte med kanoer, kajaker og robåter. Her er det også flott å bade. I stallen ved Rustadsaga er det rideskole og mulig for grupper å bestille hesteskyss, noe blant annet mange barnehager benytter seg av. Preparerte skiløyper går rett forbi stua og du skal ikke gå mange hundre meterne før du er inne på det store lysløypenettet for Østmarka.

En rekke husdyr finner du også ved tunet på Rustadsaga. Her holder familien Martinsen både geiter, gris og høns, noe særlig de yngste gjestene vet å sette pris på. – Og egg fra de 21 hønene på stedet gir et godt tilskudd til baksten, sier Ole og Sissel Martinsen.

Fakta:

Beliggenhet: Sør for sørvestre hjørne av Nøklevann
Åpningstider: Tirsdag - fredag: 10 - 16
lørdag - søndag.: 10 - 17
Mandag stengt.
Telefon: 22 28 63 80
Sitteplasser: 105
Byggeår: 1916, egen serveringsfløy i 1959
Bestyrere: Sissel og Ole Martinsen
Eier: Oslo kommune
Avstander: P-plassen, Skullerud skole: 400 m

<http://home.online.no/~r-sports/>

Sagbruksarbeider Gundersen på Rustadsaga

Kjell Aukrusts kjente skikkelse Solan Gundersen titulerer seg stadig som sagbruksarbeider med arbeidssted Rustadsaga. Og dette er ikke et hvilket som helst fantasisted, men virkelig Rustadsaga i Østmarka, bekrefter Aukrust. Tegneren og forfatteren bor selv på Ljan og har hatt en rekke skiturer i Østmarka – også mens sagbruket var i drift. Og der ble han inspirert av det artige navnet til nettopp å la Solan-figuren komme herfra. Men Solan ble aldri noen flittig sagbruksarbeider, forteller Kjell Aukrust. – Han møtte som oftest bare opp på lønningdagen og på julebordene (Fra boka «Østmarka fra A til Å»).

Skogutvalget etterlyser «vaktbikkjer»

Skogutvalget i Østmarkas Venner er svært opptatt av å få tips og meldinger om saker vi burde undersøke nærmere. Selv om vi går mye i Marka, kan vi ikke være overalt til en hver tid. Vi er derfor helt avhengig av dere som vaktbikkjer. Så kjære markatraver, hvis du oppdager brudd på markaforskriftene: ta kontakt med Gunnar Jonassen telefon 22 26 61 34, Finn Jensen 22 27 01 39 eller Randi Hauger 67 90 43 38 og vi bringer saken videre.

Foto: Frank Thomassen, Alfred Janson og Even Saugstad

Julepresangen til alle Østmarktravere

- 100 historiske bilder
- 130 nye fargebilder
- Over 1000 oppslagsord
- 1:50.000 kart
- Turforslag
- Temaartikler: Losby, Sarabråten og Rausjø
- 192 sider
- Gitt ut i samarbeid med Østmarkas venner

Pris kr. 248,
Medl.pris:

215,-

EN OPPSLAGSBOK TIL INSPIRASJON OG NYTTE

FJORÅRETS SUKSESSBOK – FORTSATT LIKE AKTUELL – NÅ SOLGT I 6.500 EKS

Du får boka i de fleste bokhandlere eller du kan sende inn kupongen nedenfor. Du finner utdrag av boka på www.frie-fugler.no og kan også bestille boka over nettet.

Send ikke betaling nå, giro følger med boka (sendes ikke i oppkrav).
Det beregnes ikke porto- eller andre tillegg. Beregn ca 1 ukes leveringstid.

Ja, send meg ..... eks av boka Østmarka fra A til Å

Jeg er medlem av Østmarkas venner og får derfor boka til medlemspris, kr. 215,-

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr./-sted: ..... Underskrift: .....

Kupngen sendes til: Frie Fuglers Forlag, Postboks 69 Bøler, 0620 Oslo.
Eller til faks: 22 26 00 90 / e-post: bestilling@frie-fugler.no

Nye venner av Østmarka

Mens politiske partier sliter med medlemsflukt, får Østmarka nye venner hver dag. I løpet av året som nå er på hell har Østmarkas Venner slått fjorårets rekord og fått nærmere 300 nye medlemmer. Vi ønsker dere alle hjertelig velkommen og håper dere vil finne det verdifullt å være med og støtte vårt arbeid for å bevare Østmarka. Bankgiro for medlemskontingent vil bli sendt ut i første kvartal av 2002. Hvis noen av dere har lyst til å gjøre en innsats for foreningen ved å skrive artikler til medlemsbladet, arbeide i våre fagutvalg eller hjelpe oss å verve nye medlemmer, så nøl ikke med å ta kontakt med styret.

Åpningstider for serveringsstedene i Østmarka

	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
Vangen	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 16
Sandbakken	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	11 - 16	11 - 16
Østmarkkapellet	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	10 - 15'
Skullerudstua (Oslo)	11 - 19.30	11 - 19.30	11 - 19.30	11 - 19.30	Stengt	11 - 15	10 - 16
Rustadsaga	Stengt	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 17	10 - 17
Mariholtet	Stengt	10 - 17	10 - 17	10 - 17	10 - 17	10 - 16	10 - 17
Skjelbreia ²	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	(10-17) ³	10 - 17
Skulerud (Lørenskog)	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	11.30 - 15

NB! Spesielle åpningstider i jule- og nyttårshelgen.

1 Stenger kl. 14 hvis dårlig vær. 2 Åpent kun i skisesongen.
3 Avhenger av at betjening er tilgjengelig.

Besøk våre web sider! <http://bedreraad.no/markavenn.htm>

Slå ring om Østmarka!

Du som vil støtte Østmarkas Venner, bli medlem! Skriv navn og adresse her, klipp ut denne annonsen og send den til: *Østmarkas Venner, Boks 129 Tveita, 0617 Oslo*

Navn:

Telefon:

Adresse:

Postnummer:

Kontingenten er kr. 100 per år. Borettslag, bedrifter og organisasjoner kr. 200 per år. Blankett vil bli tilsendt etter innmelding.